

Εθνικό πλαίσιο για την υποδοχή (φροντίδα) του μικρού παιδιού

Μετάφραση από το γαλλικό πρωτότυπο

 Ministère des Familles, de l'Enfance et des Droits des femmes

Υπουργείο των Οικογενειών, της Παιδικής ηλικίας και των Δικαιωμάτων των Γυναικών

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΔΕΚΑ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΕΓΑΛΩΣΩ ΜΕ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

1. Για να μεγαλώσω ειρηνικά (με ηρεμία), πρέπει να με καλωσορίσουν ανεξάρτητα από την κατάσταση μου ή την κατάσταση της οικογένειάς μου.
2. Προχωρώ με τον δικό μου ρυθμό και αναπτύσσω όλες τις ικανότητές μου ταυτόχρονα: για μένα, τα πάντα είναι γλώσσα, σώμα, παιχνίδι, εμπειρία. Έχω ανάγκη να μου μιλάνε, να έχω χρόνο και χώρο για να παίζω ελεύθερα και για να ασκώ τις πολλαπλές μου ικανότητες.
3. Είμαι ευαίσθητος.η στο άμεσο περιβάλλον μου και στον κόσμο γύρω μου. Αισθάνομαι ευπρόσδεκτος.η όταν η οικογένειά μου είναι ευπρόσδεκτη, επειδή οι γονείς μου είναι το σημείο καταγωγής μου και η βάση μου.
4. Για να αισθάνομαι καλά και με αυτοπεποίθηση, χρειάζομαι επαγγελματίες που ενθαρρύνουν την επιθυμία μου να μαθαίνω, να κοινωνικοποιούμαι και να ανακαλύπτω νέα πράγματα.
5. Αναπτύσσω τη δημιουργικότητά μου και αφυπνίζω τις αισθήσεις μου μέσω των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εμπειριών. Ανοίγομαι στον κόσμο μέσα από τον πλούτο των διαπολιτισμικών ανταλλαγών.
6. Η πραγματική επαφή με τη φύση είναι απαραίτητη για την ανάπτυξή μου.

7. Είτε είμαι κορίτσι είτε είμαι αγόρι, πρέπει να με εκτιμούν για τις προσωπικές μου ιδιότητες, χωρίς στερεότυπα. Το ίδιο ισχύει και για τους.τις επαγγελματίες που με συνοδεύουν. Είναι επίσης χάρη σε αυτές τις γυναίκες και τους άνδρες που χτίζω την ταυτότητά μου.
8. Πρέπει να εξελίσσομαι μέσα σε ένα όμορφο, υγιές περιβάλλον που ευνοεί την ανάπτυξή μου.
9. Για να μου φέρονται καλά, είναι απαραίτητο οι ενήλικες που είναι γύρω μου να τους φέρονται καλά. Η εργασία με πολύ μικρά παιδιά απαιτεί διάθεση χρόνου για σκέψη και προβληματισμό, για μάθηση και ανταλλαγή απόψεων με τους συναδέλφους καθώς και με άλλους επαγγελματίες.
10. Θέλω οι φροντιστές μου να είναι καλά εκπαιδευμένοι και να λαμβάνουν υπόψη τους τις ιδιαιτερότητες της πολύ νεαρής ηλικίας μου και της κατάστασής μου ως παιδί που τους εμπιστεύεται ο γονέας μου η οι γονείς μου.

των μικρών παιδιών, και παίρνουν τη σκυτάλη από τις οικογένειες που τους εμπιστεύονται τη φροντίδα τους, διαδραματίζουν επομένως ένα ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη και την εκπλήρωση, τόσο σωματική όσο και συναισθηματική, γνωστική και κοινωνική των παιδιών.

Κάθε παιδί είναι μοναδικό, κάθε οικογένεια είναι μοναδική. Ταυτόχρονα, είναι μέρος μιας μεταβαλλόμενης κοινωνίας. Τα μικρά κορίτσια και τα μικρά αγόρια που φροντίζουμε κουβαλούν τη δική τους ιστορία και τη μοναδικότητά τους. Όποιος και αν είναι ο τρόπος ζωής της οικογένειάς τους, όποια και αν είναι η ιδιαίτερη κοινωνική τους κατάσταση, η κατάσταση υγείας ή αναπηρίας, πρέπει να μπορούν να είναι όλοι μαζί ευπρόσδεκτοι. Η ανάπτυξη των διάφορων τύπων υποδοχής/φροντίδας παιδιών είναι, εξάλλου, ένας στόχος που πρέπει να επιδιωχθεί προκειμένου να υποδεχθούν τα παιδιά που δεν έχουν ακόμα πρόσβαση, με σκοπό την κοινωνική ανάμειξη και ένταξη, προϋποθέσεις για μια κοινή ιδιότητα του πολίτη.

Ο τομέας της πρώιμης παιδικής ηλικίας προσαρμόζεται στις κοινωνικές, οικογενειακές, πολιτιστικές αλλαγές και στην εξέλιξη της γνώσης. Οι διάφοροι τύποι υποδοχής/φροντίδας παιδιών, ατομικοί ή συλλογικοί, πρέπει να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες προσδοκίες κάθε παιδιού, σε συνδυασμό με την οικογένειά του, προωθώντας *le vivre ensemble*/το ζούμε μαζί/την συνύπαρξη και την ισότητα μεταξύ όλων παιδιών.

Πρέπει να προσφέρουν στα παιδιά τις προϋποθέσεις για ένα ασφαλές καλωσόρισμα, προσωποποιημένο/εξατομικευμένο, χαρούμενο, ενθαρρύνοντας τη ζωτική τους επιθυμία να ανακαλύπτουν, να μαθαίνουν, να εκφράζονται και να κοινωνικοποιούνται. Το να καλωσορίζεις μικρά παιδιά σημαίνει να φροντίζεις την τρωτότητά τους και τις δυνατότητές τους. Η προσχολική φροντίδα είναι ανοιχτή στο περιβάλλον της, στη φύση, στον πολιτισμό και στην επιστήμη. Οι επαγγελματίες καλωσορίζουν τα παιδιά με επαγγελματική επάρκεια, ευαισθησία, στοργή και σεβασμό.

Για την εκπλήρωση αυτής της αποστολής, οι επαγγελματίες λαμβάνουν αρχική αλλά και συνεχή κατάρτιση, η οποία λαμβάνει υπόψη την τελευταία κατάσταση των γνώσεων σχετικά με την ανάπτυξη του παιδιού, αξιοποιώντας τις εξελίξεις στην έρευνα, την εμπειρία στα επαγγέλματα και ενσωματώνοντας τις απαιτήσεις που συνδέονται με την αναγνώριση του παιδιού και των θεμελιωδών δικαιωμάτων του. Η κατάρτιση αυτή συμβάλλει στη γεφύρωση μεταξύ των πτυχίων, εγγυάται την εξέλιξη της σταδιοδρομίας και αναπτύσσει μια κοινή κουλτούρα για όλους όσους εργάζονται με παιδιά, ή που εργάζονται για την οργάνωση της φροντίδας των παιδιών.

Η Γαλλία είναι πρωτοπόρος χώρα στον τομέα της παιδικής μέριμνας. Ενώ το σύστημα που έχει δημιουργήσει αποτελεί διεθνές σημείο αναφοράς, χαρακτηρίζεται, λόγω της μακράς ιστορίας του, από μια μεγάλη ποικιλία μεθόδων φροντίδας των παιδιών, προφίλ

ΔΕΚΑ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΕΩΣ ΤΡΙΩΝ ΕΤΩΝ

1. Η φροντίδα των μικρών παιδιών πρέπει να ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες της κατάστασής τους.

«Για να μεγαλώσω ειρηνικά, πρέπει να με καλωσορίσουν ανεξάρτητα από την κατάστασή μου και την κατάσταση της οικογένειάς μου.»

Το μικρό παιδί, όπως όλα τα παιδιά, αναγνωρίζεται ως υποκείμενο, πολίτης και πρόσωπο με δικαιώματα. Η Γαλλία εγγυάται τα δικαιώματα που ορίζονται στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και λαμβάνει συστηματικά υπόψη της το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Η υποδοχή των μικρών παιδιών σημαίνει να δώσουμε σε καθένα από αυτά μια θέση στην κοινωνία μας.

- **Όλα τα παιδιά χρειάζονται ένα προσεκτικό περιβάλλον φροντίδας που να λαμβάνει υπόψη τη μοναδικότητά τους. Όλα τα παιδιά πρέπει να δέχονται φροντίδα όποια κι αν είναι η κατάσταση τους ή η κατάσταση της οικογένειάς τους:** παιδιά μεταναστών ή/και αλλόφωνων γονέων, παιδιά από οικογένειες με κοινωνικές δυσκολίες, παιδιά που βρίσκονται υπο το καθεστώς νομικής διαδικασίας ή των οποίων οι γονείς αποτελούν αντικείμενο δικαστικής διαδικασίας, παιδιά γονέων που εργάζονται με άτυπα ωράρια ή που απλώς πρέπει να συμφιλιώσουν την επαγγελματική, οικογενειακή και κοινωνική τους ζωή.
- **Παιδιά που έχουν ειδικές ανάγκες, όπως παιδιά με αναπηρίες ή με χρόνιες ασθένειες, συμμετέχουν όσο το δυνατόν περισσότερο στις δραστηριότητες που προγραμματίζονται με όλα τα παιδιά, η με ειδικές ρυθμίσεις ή επίβλεψη, όπου αυτό είναι απαραίτητο.** Σε αυτές τις περιπτώσεις, μπορεί να είναι χρήσιμο να προσαρμοστούν οι ρυθμίσεις/όροι φροντίδας για τα παιδιά αυτά, συνδυάζοντας χρόνο ομαδικής φροντίδας με χρόνο ατομικής φροντίδας.
- **Οι επαγγελματίες καλούνται να είναι φιλοσοφικά, πολιτικά και θρησκευτικά ουδέτεροι στις δραστηριότητές τους με τα παιδιά και στις επαφές τους με τις οικογένειές τους.** Αυτή η ουδετερότητα, η οποία αποτελεί συστατικό μέρος της επαγγελματικής στάσης, εγγυάται το σεβασμό της ελευθερίας της συνείδησης των παιδιών και των γονέων τους, μέσα σε ένα πνεύμα φροντίδας βασισμένο στην καλοπροαίρετη ακοή και καλοσύνη, στον διάλογο και τον αμοιβαίο σεβασμό, την συνεργασία και την εκτίμηση.

2. Η ποιοτική παιδική φροντίδα πρέπει να σέβεται την ιδιαιτερότητα της ανάπτυξης, συνολική και διαδραστική, του μικρού παιδιού, με βάση την λογική της πρώιμης εκπαίδευσης.

«Πηγαίνω με το δικό μου ρυθμό και αναπτύσσω ταυτόχρονα όλες τις ικανότητές μου: Για μένα, τα πάντα είναι γλώσσα, σώμα, παιχνίδι, εμπειρία. Έχω ανάγκη να μου μιλάνε, να έχω χρόνο και χώρο για να παίζω ελεύθερα και για να εξασκώ τις πολλαπλές μου ικανότητες.»

Οι επαγγελματίες της προσχολικής ηλικίας κατέχουν μια ενδιάμεση θέση μεταξύ της οικογένειας και της κοινωνίας: γίνονται κοντινοί του παιδιού και είναι παρόντες στην προσωπική και την καθημερινή ζωή των παιδιών, είναι οι γέφυρες που βοηθούν το παιδί να κοινωνικοποιηθεί.

Η πρώιμη εκπαίδευση βασίζεται στη γνώση του πλούτου των ικανοτήτων, αλλά και στην ευαλωτότητα και την ευαισθησία που χαρακτηρίζουν το μικρό παιδί.

Αποτελείται από την υποστήριξη του παιδιού στην ανάπτυξη των δικών του ικανοτήτων για προβληματισμό και δράση. Πρόκειται για την υπομονετική βοήθεια ώστε να συνειδητοποιήσουν τι βιώνουν και τι κάνουν και να αναπτύξουν την προσωπικότητά του.

- **Η φροντίδα της πρώτης παιδικής ηλικίας απαιτεί μια ολιστική, στοργική και μη κανονιστική προσέγγιση της ανάπτυξης της πρώτης παιδικής ηλικίας και της γονεϊκότητας.** Τα σχέδια παιδικής φροντίδας που αναπτύχθηκαν τόσο από τις δομές που λειτουργούν συλλογικά (EAJE) όσο και από τις assistantes maternelles (συνήθως γυναίκες που φροντίζουν παιδιά στο σπίτι τους), τους κατ' οίκον εργαζόμενους (στο σπίτι τους ή στο σπίτι του παιδιού), θα πρέπει να εμπνευστούν από αυτό.
- **Για το μικρό παιδί, τα πάντα είναι γλώσσα, σώμα, παιχνίδι, εμπειρία.** Οι σωματικές, γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές διαστάσεις της ανάπτυξής τους είναι αδιαχώριστες και σε συνεχή αλληλεπίδραση.
- **Κάθε παιδί αναπτύσσεται με το δικό του ρυθμό.** Τα πρώτα χρόνια της ζωής του χαρακτηρίζονται από διαφορές στην ωρίμανση μεταξύ των διαφόρων τομέων της ανάπτυξης, η οποία δεν εξελίσσεται γραμμικά ή σταδιακά, αλλά κατά κύματα: κάτι που έχει κατακτήσει χάνεται για να δώσει τη θέση του σε μια νέα κατάκτηση, και στη συνέχεια επιστρέφει με διαφορετική μορφή σε άλλη χρονική στιγμή.
- **Το αυθόρμητο παιχνίδι και η δραστηριότητα είναι πηγές αφύπνισης και αυτονομίας.** Το παιχνίδι είναι ένα ουσιαστικό μέσο για την ανάπτυξη της αυτορρύθμισης, της γλώσσας, των γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων.

Αξιοποιώντας τα ενδιαφέροντα των παιδιών και δίνοντας προτεραιότητα στην ελεύθερη δραστηριότητα, μπορούμε να σκεφτούμε την ανάπτυξη των παιδιών πριν από την ηλικία των τριών ετών ως κάτι άλλο από προγραμματισμένα εκπαιδευτικά ερεθίσματα.

- **Δεν συνιστάται να αφήνετε ένα παιδί κάτω των τριών ετών μπροστά από μια οθόνη (smartphone, tablet, υπολογιστή, τηλεόραση) λόγω των κινδύνων για την ανάπτυξή τους.** Τα παιδιά έχουν ανάγκη να αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον τους, να χρησιμοποιούν τις πέντε αισθήσεις τους και να κινούνται.

3. Η σχέση μεταξύ του παιδιού και όλων των ενηλίκων γύρω του βασίζεται στην εμπιστοσύνη και τη σαφήνεια.

«Είμαι ευαίσθητος στο άμεσο περιβάλλον μου και στον κόσμο γύρω μου. Αισθάνομαι ευπρόσδεκτος όταν η οικογένειά μου είναι ευπρόσδεκτη, επειδή οι γονείς μου είναι το σημείο καταγωγής μου και η βάση μου.»

Η φροντίδα ενός μικρού παιδιού ενέχει/προϋποθέτει την συνεργασία με την οικογένεια. Η ποιότητα της σχέσης και η συνεργασία μεταξύ των επαγγελματιών και των γονέων, μέσω μιας **διακριτικής και μη κανονιστικής προσέγγισης απέναντι στις οικογένειες**, αποτελεί παράγοντα ανάπτυξης του παιδιού και καθησυχασμού των γονέων του. Το έργο αυτό προϋποθέτει μία μη επικριτική επαγγελματική στάση, αλλά και μια σαφή διαφοροποίηση, για το παιδί, μεταξύ γονεϊκών δεσμών και επαγγελματικών δεσμών. Αυτό απαιτεί προβληματισμό/εργασία στοχασμού, εποπτεία και παροχή κοινής γνώσης μεταξύ των επαγγελματιών και με τους άλλους εμπλεκόμενους φορείς.

Οι οικογένειες και οι επαγγελματίες εμπλουτίζουν ο ένας τον άλλον με την ανταλλαγή γνώσεων και ιδεών. Η υποστήριξη της γονεϊκότητας σέβεται τις αξίες κάθε οικογένειας, την ποικιλομορφία της, χωρίς κανονιστικές διατάξεις/επιβολές και χωρίς αμφισβήτηση των δικαιωμάτων του παιδιού. Αυτή η σύμπραξη απαιτεί χώρους και χρόνους διαθεσιμότητας για ανταλλαγές μεταξύ επαγγελματιών και γονέων.

- **Ο σαφής καθορισμός των διαφοροποιημένων θέσεων και ρόλων των γονέων και των επαγγελματιών συμβαδίζει με τη σύγκλιση μεταξύ του εκπαιδευτικού σχεδίου των γονέων και του επιθυμητού επαγγελματικού σχεδίου φροντίδας των παιδιών.** Ο διάλογος και οι κοινές δράσεις συμβάλλουν στην οικοδόμηση μιας σχέσης εμπιστοσύνης, πάνω στην οποία τα παιδιά δομούν και διευρύνουν τα σημεία αναφοράς της ταυτότητάς τους /την αίσθηση της ταυτότητάς τους.
- **Μέσα σε ένα πνεύμα συμμετοχής, το οποίο αποκλείει τη λογική των καταναλωτών και των και πελατών** (δηλαδή τις πελατειακές σχέσεις), **οι γονείς πρέπει να βρουν τη θέση τους στους φορείς λήψης αποφάσεων των διαφόρων τύπων φροντίδας παιδιών**, συμπεριλαμβανομένης την συμμετοχή τους στα συμβούλια των βρεφονηπιακών σταθμών και στα

διοικητικά συμβούλια των δομών διαχείρισης παιδικών σταθμών.

- **Η χρήση εργαλείων τηλεπικοινωνίας** ιδίως διαδικτυακές κάμερες, εμποδίζει την εγκατάσταση των διαδικασιών του αποχωρισμού και της εξατομίκευσης των παιδιών και των γονέων, οι οποίες επιτρέπουν στο νήπιο να κινηθεί προς την κατεύθυνση της αυτονομίας του.
- **Οι τοπικοί εταίροι συμμετέχουν στον δυναμισμό του συστήματος παιδικής μέριμνας.** Αυτό είναι μέρος ενός συγκεκριμένου περιβάλλοντος: γειτονιά, χωριό, σχολεία, γηροκομεία, σύλλογοι, αθλητικά συγκροτήματα, φυσικοί χώροι, τοπικές δραστηριότητες και τοπικοί πόροι. Οι επαγγελματίες καλούνται να δημιουργήσουν συνεργασίες με συλλόγους ή δημόσιες εγκαταστάσεις της περιοχής προκειμένου να δώσουν υπόσταση σε αυτή την ένταξη σε μια κοινή και μοιραζόμενη ζωή.

4. Ένα περιβάλλον φροντίδας, ασφάλειας, πολυφωνίας, παιχνιδιού και ανοιχτού πνεύματος προς τον κόσμο ενθαρρύνει την εμπιστοσύνη στον εαυτό, στους άλλους και στο μέλλον.

«Για να αισθάνομαι καλά και για να έχω εμπιστοσύνη στον εαυτό μου, χρειάζομαι επαγγελματίες που ενθαρρύνουν την επιθυμία μου να μαθαίνω, να κοινωνικοποιούμαι και να ανακαλύπτω.»

Το μικρό παιδί γεννιέται εξαρτημένο αλλά όχι ανίσχυρο. Έχει ικανότητες μίμησης, ενσυναίσθησης και επικοινωνίας, σπλισμένο με τις πέντε αισθήσεις του και καθοδηγούμενο από μια ζωτικότητα να ανακαλύπτει, που το καθιστούν, εξ αρχής, εταίρο στις σχέσεις, στη γλώσσα και την παρατήρηση. Η παιδική φροντίδα βασίζεται σε αυτές τις δεξιότητες για να βοηθήσει το παιδί να διευρύνει το συναισθηματικό, πολιτιστικό, κοινωνικό και διανοητικό του φάσμα. Παρέχει στα παιδιά πλούτο σχέσεων και περιβάλλοντος, χωρίς όμως να διεγείρουν υπερβολικά μια σφαίρα εις βάρος μιας άλλης.

- **Η φροντίδα ενός μικρού παιδιού με την μοναδικότητά του απαιτεί να ληφθούν υπόψη οι νεογνικές και οικογενειακές εμπειρίες τους.**
- **Κάθε παιδί πρέπει να φροντίζεται με προσοχή, καλή μεταχείριση και κατανόηση των επιθυμιών του.** Η ανθρώπινη και επαγγελματική ποιότητα, το είδος οργάνωσης της παιδικής φροντίδας, έχουν από μόνα τους, ιατρική, κοινωνική και ψυχολογική πρόληψη.
- **Τα παιδιά ανθίζουν όταν υπάρχει συνέχεια και αξιοπιστία στο περιβάλλον.** Ο σεβασμός του ρυθμού του παιδιού και η ανάγκη του για συναισθηματικό δεσμό, η σταθερότητα των δεσμών, των χώρων και των χρόνων είναι μια προτεραιότητα μπροστά στην οποία οι διοικητικές και διαχειριστικές λογικές πρέπει να προσαρμόζονται.
- **Η απεύθυνση στο παιδί με εξατομικευμένο και ενθαρρυντικό τρόπο συμβάλλει στην ανάπτυξη της ανεξαρτησίας και της εμπιστοσύνης στον εαυτό του και στους άλλους.** Όταν τα παιδιά αισθάνονται εμπιστοσύνη, αγάπη και σεβασμό, νιώθουν πιο δυνατά.
- **Το παιδί συμμετέχει ενεργά και δραστήρια στην ανάπτυξή του. Οι δομές παιδικής φροντίδας είναι παιχνιδιάρικες και ανοιχτές στον κόσμο.** Προσφέρουν στο παιδί τα μέσα για να κάνει (πράγματα) και να γνωρίζει μέσα από τον ίδιο του τον εαυτό, ενθαρρύνοντας την ζωτικότητά του για ανακαλύψεις, την επιθυμία του να μαθαίνει και να υπάρχει στην κοινωνία. Για να επιτευχθεί αυτό, η οργάνωση και ο εξοπλισμός των παιδικών

σταθμών πρέπει να αφήνουν περιθώρια για πρωτοβουλίες παιδιών και ενηλίκων. Θα πρέπει να είναι επαρκώς δημιουργικοί και εξελισσόμενοι ώστε να προσαρμόζονται στην ανάπτυξη, τις ικανότητες και τις προτιμήσεις των παιδιών, αφενός, και αφετέρου να ενθαρρύνουν την πρωτοτυπία και την εξέλιξη του σχεδίου εργασίας των επαγγελματιών και των δομών (παιδικών σταθμών).

- **Στα μικρά παιδιά, το σώμα είναι το προτιμώμενο μέσο** για να χτίσει ασφαλείς δεσμούς, για να παίξει, να εκφραστεί, να μάθει και για να κάνει φίλους. Συνεπώς, οι δομές φροντίδας για μικρά παιδιά πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην λεπτότητα της φροντίδας, στην ακρόαση του παιδιού, στην ελευθερία κινήσεων, στην ποικιλία των αντικειμένων και των υλικών που χειρίζονται και στις πολυαισθητηριακές ανακαλύψεις.
- **Τα μικρά παιδιά γεννιούνται με όρεξη και ικανότητες/δεξιότητες για τις σχέσεις και την επικοινωνία.** Αυθόρμητα, οι επαγγελματίες της προσχολικής ηλικίας συνοδεύουν την καθημερινή ζωή των παιδιών με λέξεις. Η επικοινωνία με τα παιδιά και μεταξύ των παιδιών είναι πολύμορφη. Αλλά η γλώσσα δεν είναι μόνο ένα όργανο/μέσο επικοινωνίας. Η μουσική, τα τραγούδια, το παιχνίδι και κυρίως το να απευθύνεσαι στο παιδί και όχι μόνο στην ομάδα, του επιτρέπει να εισέλθει στον προφορικό λόγο. Τα παιδιά στους παιδικούς σταθμούς θα πρέπει να μπορούν να συζητούν ή να παίζουν γλωσσικά παιχνίδια μεταξύ τους χωρίς να τα ενοχλούμε. Η οργάνωση στιγμών σε μικρές ομάδες, και κάνοντας το παιδί να αισθανθεί ότι ενδιαφερόμαστε γι αυτό που πρόκειται να εκφράσει, υποστηρίζει την επιθυμία του και την ευχαρίστησή του να μιλάει.

5. Η τέχνη, ο πολιτισμός και οι διαπολιτισμικές ανταλλαγές επιτρέπουν στο παιδί να οικοδομήσει τη θέση του σε έναν κόσμο που ανακαλύπτει.

«Αναπτύσσω τη δημιουργικότητά μου και αφυπνίζω τις αισθήσεις μου μέσα από καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εμπειρίες. Ανοίγομαι στον κόσμο μέσα από τον πλούτο των διαπολιτισμικών ανταλλαγών.»

Από την πρώτη ηλικία, τα μικρά κορίτσια και τα μικρά αγόρια έλκονται αμέσως από το ανθρώπινο πρόσωπο, τη μουσική, το χορό, την κίνηση, τις εικόνες, τα βιβλία.

Η τέχνη και ο πολιτισμός επιτρέπουν στα παιδιά να αναπτύξουν την ευαισθησία τους, την εσωτερική τους ελευθερία, την προσωπική τους έκφραση και τη σχέση τους με τον κόσμο. Τα διάφορα είδη παιδικών σταθμών επιβεβαιώνουν το δικαίωμα του μικρού παιδιού να έχει πρόσβαση στην πολιτιστική κληρονομιά, την καλλιτεχνική δημιουργία και εμπειρία, και συμβάλλουν στην ελεύθερη και πλήρη ανάπτυξη της ταυτότητάς του.

- **Η συνάντηση με έργα τέχνης και καλλιτέχνες, η ζωντανή άσκηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων, η ανακάλυψη των βιβλίων, των μουσικών οργάνων και των πλαστικών τεχνών καθώς και το αίσθημα της αισθητικής πρέπει να αποτελούν μέρος της καθημερινής ζωής των παιδιών στους χώρους φροντίδας των παιδιών.**
- **Τα διάφορα είδη παιδικών σταθμών πρέπει να είναι ανοιχτά** στην παρουσία των καλλιτεχνών, στην συμβολή των ταλέντων των οικογενειών, και στις τοπικές ευκαιρίες, τόσο στην οργάνωση της καθημερινής φροντίδας όσο και σε ειδικές ή εορταστικές περιόδους. Οι πολιτιστικές και καλλιτεχνικές προσεγγίσεις και η αναζήτηση ενός αισθητικού πλαισίου πρέπει να είναι ενσωματωμένα στην εκπαίδευση των επαγγελματιών.
- **Το άνοιγμα στον κόσμο συνεπάγεται επίσης την συνάντηση με γλώσσες, χειρονομίες, λέξεις και τραγούδια από άλλους πολιτισμούς, που πλαταίνουν τον ορίζοντα των αισθητηριακών εμπειριών του μικρού παιδιού, και το εισάγουν στον πλούτο της ανθρώπινης ποικιλομορφίας.**

6. Η φύση παίζει ουσιαστικό ρόλο την ανάπτυξη/εκπλήρωση των παιδιών.

«Η πραγματική επαφή με την φύση είναι ουσιαστική για την ανάπτυξή μου»

Το μικρό παιδί αντιλαμβάνεται τον κόσμο μέσω της ευαισθησίας του, όπου συνδέονται το σωματικό, το γνωστικό, το συναισθηματικό, και το κοινωνικό. Η επαφή με τη φύση σημαίνει ότι μαθαίνει να τη γνωρίζει, να την αγαπά και να τη σέβεται.

- **Οι φυσικές περιοχές είναι εξαιρετικά εκπαιδευτικά εργαλεία.** Είναι πολλαπλές πηγές παιχνιδιού, ανακαλύψεων και μάθησης προσκαλώντας τα παιδιά να χειριστούν, να μοιραστούν, να ψηλαφίσουν και να εξερευνήσουν.
- **Η ευαισθητοποίηση των παιδιών στον πλούτο και την ομορφιά του φυσικού τους περιβάλλοντος αρχίζει από πολύ μικρή ηλικία.** Η επαφή με τα ορυκτά, φυτά και ζώα είναι απαραίτητη για την ανάπτυξή τους. Συνοδεύοντας την εξερεύνηση και την παρατήρησή τους, οι αισθήσεις τους για τα φυσικά φαινόμενα, τους ρυθμούς και τις εποχές, τα βοηθά να οικοδομήσουν την επίγνωση του χρόνου, του χώρου και του έμβιου κόσμου στο σύνολό του.

7. Η καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων είναι ένα ουσιαστικό ζήτημα από την πρώιμη παιδική ηλικία.

«Είτε είμαι κορίτσι είτε είμαι αγόρι, έχω ανάγκη να με εκτιμούν για τις προσωπικές μου ιδιότητες, χωρίς στερεότυπα. Το ίδιο ισχύει και για τους επαγγελματίες που με συνοδεύουν. Είναι επίσης χάρη σε αυτές τις γυναίκες και σε αυτούς τους άνδρες που χτίζω την ταυτότητά μου.»

Τα μικρά παιδιά παρατηρούν αυτούς που τα φροντίζουν. Βλέπουν την πανταχού παρούσα παρουσία των γυναικών στη φροντίδα των παιδιών σήμερα. Υπάρχει επίσης ασυμμετρία στις επαγγελματικές στάσεις για τη φροντίδα, το παιχνίδι και τις δραστηριότητες μεταξύ των δύο φύλων. Τα παιδιά παρατηρούν ότι αντιμετωπίζονται διαφορετικά ανάλογα με το αν είναι ένα μικρό κορίτσι ή ένα μικρό αγόρι. Έτσι, πολύ νωρίς, εσωτερικεύουν τα στερεότυπα του φύλου και την έμφυλη διαίρεση/διχασμό των κοινωνικών ρόλων.

- Η προσοχή των επαγγελματιών για **την αποφυγή της πρώιμης μετάδοσης των στερεοτύπων συμπεριφορών** που συνδέονται με το φύλο του παιδιού συμβαδίζει με την υποστήριξη της συνειδητοποίησης της ταυτότητας των μικρών παιδιών ως μικρό κορίτσι και ως μικρό αγόρι και της υπερηφάνειας που νιώθουν γι' αυτό.
- Τα παιδιά έχουν ανάγκη να εκτιμώνται για τις προσωπικές τους δεξιότητες και όχι σύμφωνα με τους ρόλους που συνήθως έχουν διανεμηθεί στο κάθε φύλο. Πρέπει να διασφαλιστεί ότι τόσο τα κορίτσια όσο και τα αγόρια ενθαρρύνονται εξίσου να ασχολούνται με τις δραστηριότητες που τα ενδιαφέρουν χωρίς να εμποδίζονται. Η παρατήρηση και ο προβληματισμός των στάσεων της διαφοροποιημένης κοινωνικοποίησης των κοριτσιών και των αγοριών έχουν ενσωματωθεί στην κατάρτιση των επαγγελματιών.
- Η **ισορροπία μεταξύ των φύλων στην υποδοχή, την εκπαίδευση και τη φροντίδα των παιδιών όλων των ηλικιών, αποτελεί παράγοντα ισότητας μεταξύ των δύο φύλων**, καθώς προσφέρει στα παιδιά πλούτο κοινωνικών μοντέλων και σχέσεων μέσα σε έναν κόσμο που αποτελείται από άνδρες και γυναίκες. Πρέπει να ενθαρρύνεται σε όλα τα επίπεδα, στον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό προσανατολισμό, την κατάρτιση, στις προσλήψεις.

8. Οι παιδικόί σταθμοί πρέπει να παρέχουν ένα υγιές περιβάλλον, που να εγγυάται τόσο την ασφάλεια του παιδιού όσο και τις συνθήκες για την ανάπτυξή του.

«Χρειάζομαι να εξελίσομαι σε ένα όμορφο, υγιές και κατάλληλο περιβάλλον για την αφύπνησή μου.»

Μια ευέλικτη και καλά σχεδιασμένη οργάνωση των χώρων θα πρέπει να επιτρέπει δημιουργικές και πλούσιες δραστηριότητες, καθώς και χρόνο για ονειροπόληση και, στο μέτρο του δυνατού, για παιχνίδι, εξόδους και εξορμήσεις στη φύση.

- **Οι κανόνες σχετικά με τους παιδικούς σταθμούς θα πρέπει να εφαρμόζονται πάντα με γνώμονα την ευημερία και την καλή ανάπτυξη του παιδιού.** Καθορίζουν ένα σύνολο στόχων, των οποίων η πραγματική επίτευξη είναι σημαντικότερη από τα μέσα για να φτάσετε μέχρι εκεί, τα οποία πρέπει να αξιολογούνται λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο και τη διαμόρφωση του κάθε χώρου υποδοχής/παιδικού σταθμού.
- **Τα παιδιά είναι πιο ευάλωτα από τους ενήλικες επειδή το ανοσοποιητικό τους σύστημα είναι μόνο εν μέρει ανεπτυγμένο.** Εξασφάλιση ενός υγιούς περιβάλλοντος για τα παιδιά σημαίνει να διασφαλίζεται ότι ο εξοπλισμός είναι καθαρός και ότι η ποιότητα του αέρα στους εσωτερικούς χώρους είναι καλή. Επίσης, οι επαγγελματίες θα πρέπει να προσέχουν ώστε να αποφεύγουν την χρήση κινητών τηλεφώνων κοντά στα παιδιά, να ελαττώσουν τη χρήση δυνητικά επιβλαβών και ρυπογόνων υλικών και την εκπομπή ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων στους χώρους των σταθμών, των οποίων οι επιπτώσεις είναι ακόμα ελάχιστα γνωστές. Ο νόμος αριθ. 2015-136 της 9ης Φεβρουαρίου 2015 απαγορεύει την εγκατάσταση σταθερού τερματικού εξοπλισμού με ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο σε χώρους που προορίζονται για την υποδοχή, την ανάπαυση και τις δραστηριότητες των παιδιών κάτω των έξι ετών.

9. Συμμετοχικές, εξελισσόμενες και καλοπροαίρετες μέθοδοι υποδοχής/φροντίδας/π. σταθμών για να συνοδεύσουν τη νοημοσύνη εν εξελίξει των παιδιών.

«Για να μου φέρονται καλά, είναι απαραίτητο και στους ενήλικες που είναι γύρω μου να τους φέρονται καλά. Η εργασία με μικρά παιδιά απαιτεί χρόνο για προβληματισμό, για μάθηση και ανταλλαγή απόψεων με τους συναδέλφους και άλλους εργαζόμενους (άλλων ειδικοτήτων).»

Το μικρό παιδί προκαλεί, στους ενήλικες που το φροντίζουν, συναισθήματα, θετικές ή αρνητικές σκέψεις που αντανακλώνται στη στάση τους, συχνά εν αγνοία τους. Η φύση και η ισχύς αυτών των αντιδράσεων διαφέρουν ανάλογα με την θέση, τη λειτουργία και το ρόλο που έχουν απέναντι στα παιδιά. Είναι σημαντικό αυτό να το γνωρίζουν, να το συζητούν και να το στοχάζονται οι επαγγελματίες μεταξύ τους προκειμένου να αναπροσαρμόσουν την πρακτική τους. Γι' αυτό το λόγο, τακτικές και συστηματικές χρονικές στιγμές κοινού αναστοχασμού και παρατήρησης πρέπει επομένως να επιτρέπουν να αναλύονται συλλογικά οι πρακτικές.

Ο στοχασμός και αναστοχασμός μεταξύ επαγγελματιών, η διεπιστημονικότητα, η εποπτεία των πρακτικών είναι εργαλεία που θρέφουν την ικανότητά τους για δημιουργία, αλλαγή και καινοτομία και τα οποία υποστηρίζουν το κίνητρο και το ενδιαφέρον για την εργασία με τα παιδιά και τις οικογένειές τους.

- **Οι εγκαταστάσεις φροντίδας μικρών παιδιών/βρεφονηπιακοί σταθμοί απαιτούν μια συλλογική επαγγελματική ευφυΐα.** Η τεχνογνωσία/η πρακτική και οι ακαδημαϊκές γνώσεις για τα μικρά παιδιά πρέπει να αλληλοτροφοδοτούνται. Οι δεσμοί μεταξύ έρευνας και παιδικής φροντίδας, καθώς και η πρόσβαση στη γνώση, πρέπει να ενσωματωθούν στο σχέδιο παιδικής φροντίδας.
- **Η εκπόνηση του σχεδίου υποδοχής,** συμπεριλαμβανομένης της ατομικής υποδοχής, αποσκοπεί στην ευημερία των παιδιών που φροντίζονται, των οικογενειών τους και των επαγγελματιών. Ο συλλογικός και συντονισμένος σχεδιασμός του έργου αποτελεί προϋπόθεση για να το μοιραστούμε και για την δυναμική υλοποίησή του. Αυτό το σχέδιο υποδοχής/φροντίδας ενθαρρύνει την έκφραση και την πρωτοβουλία των παιδιών, καθώς και τη συμμετοχή τους.
- **Το παιδί εξαρτάται από το συναισθηματικό κλίμα γύρω του.** Η φροντίδα των μικρών παιδιών είναι συναρπαστική και χρήσιμη, αλλά είναι πηγή κούρασης και εντάσεων. Οι επαγγελματίες εμπλέκονται στη δουλειά τους με τις ευαισθησίες τους και με το σώμα τους, γεγονός που μπορεί να τους καταστήσει ευάλωτους, να τους οδηγήσει σε επαγγελματική εξουθένωση και

να τους κάνει να υποφέρουν στο επάγγελμά τους. Η ανθρώπινη ποιότητα των εργασιακών σχέσεων, ο τύπος της οργάνωσης, η διάταξη των χώρων που προορίζονται για το προσωπικό, η εργονομία του εξοπλισμού συμβάλλουν στην πρόληψη των επαγγελματικών ρίσκων και την ευημερία.

- Συνιστάται, **σε περίπτωση που υπάρχει τέτοιου είδους ταλαιπωρία στην εργασία, να καλείται ένα εξωτερικό τρίτο άτομο εκτός ιεραρχίας** για να διευκρινίσει και να διαλευκάνει, για να αποσαφηνίσει και να ξεδιαλύνει τις πολύπλοκες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των επαγγελματιών, των μικρών παιδιών και των οικογενειών.
- Πρέπει να υπάρχει προστασία και σεβασμός προς το παιδί, στην ολότητά του. Η χρήση βίας, σωματική, λεκτική ή ψυχολογική βία, δεν αποτελεί εκπαιδευτική μέθοδο και έχει συνέπειες για την ανάπτυξή του. **Κάθε επαγγελματίας, στην πρακτική του, οφείλει να απέχει από την χρήση βίας και ταπείνωσης.**
- Οι επαγγελματίες πρέπει να γνωρίζουν το θεσμικό και νομικό τους πλαίσιο για **την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά περιπτώσεων παραμέλησης και κακοποίησης παιδιών**, είτε πρόκειται για ενδοοικογενειακή είτε για επαγγελματική βία. Ο εργοδότης τους πρέπει να εγγυάται τις συνθήκες υπό τις οποίες οι ίδιοι και τα παιδιά μπορούν να ακουστούν. Θα πρέπει, αν είναι απαραίτητο, να επιτρέπει την αμφισβήτηση πρακτικών που προκαλούν προβλήματα.

10. Οι επαγγελματίες με επαρκή κατάρτιση και σε επαρκή αριθμό είναι η πρώτη εγγύηση ποιοτικής παιδικής φροντίδας.

«Θέλω οι φροντιστές μου να είναι καλά εκπαιδευμένοι και να λαμβάνουν υπόψη τους τις ιδιαιτερότητες της πολύ νεαρής ηλικίας μου και της κατάστασής μου ως παιδί που τους εμπιστεύονται οι γονείς μου.»

Το καίριο διακύβευμα που αντιπροσωπεύει η φροντίδα των μικρών παιδιών απαιτεί όπως τα σχετικά επαγγέλματα να είναι εξειδικευμένα και να προσφέρουν ελκυστικές προοπτικές σταδιοδρομίας. Οι επαγγελματίες, που πρέπει να είναι επαρκώς πολυάριθμοι, ικανοί και με κίνητρα, αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία θα στηριχθεί ολόκληρος ο κόσμος της πρώιμης ηλικίας.

- **Όλοι οι επαγγελματίες της πρώιμης (συλλογική και ατομική) φροντίδας των παιδιών πρέπει να έχουν πρόσβαση σε αρχική επαγγελματική κατάρτιση και στην συνεχή εκπαίδευση/εκπαίδευση δια βίου** για την απόκτηση γνώσεων σχετικά με την ανάπτυξη των μικρών παιδιών, να παρακολουθούν την εξέλιξη των γνώσεων και των πρακτικών στον τομέα τους, και να βελτιώνονται και να εξελίσσονται καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους.
- **Μια κοινή βάση γνώσεων αφιερωμένη στην ανάπτυξη του μικρού παιδιού** κατά την αρχική κατάρτιση, και η δια βίου κατάρτιση για όλους τους επαγγελματίες της πρώιμης φροντίδας, σφυρηλατούν την κοινή τους ταυτότητα.
- **Κατά την εκπαίδευσή τους, οι επαγγελματίες** ευαισθητοποιούνται για τις δράσεις προώθησης της ισότητας μεταξύ κοριτσιών και αγοριών, της ισότιμης συμμετοχής και των δύο γονέων, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση καταστάσεων βίας κατά των παιδιών και των γυναικών, στα δικαιώματα των παιδιών και στην καλλιτεχνική και πολιτιστική αφύπνιση.
- **Οι επαγγελματικές πρακτικές και το περιεχόμενο των καταρτίσεων εμπνέονται από τις τελευταίες γνώσεις** σχετικά με τις ιδιαιτερότητες της ανάπτυξης του μικρού παιδιού και των σχέσεών του με τον κόσμο που το περιβάλλει, αλλά και για την γονεϊκότητα, τις εξελίξεις της οικογένειας και της κοινωνίας.

Σημειώσεις

Στην Γαλλία υπάρχουν διάφοροι τύποι (διάφορα είδη “παιδικών σταθμών” η διάφορα πλαίσια υποδοχής η διάφοροι χώροι υποδοχής παιδιών) φροντίδας του μικρού παιδιού, από 0 έως 3 ετών:

les crèches (collectives/συλλογικές, parentales/γονεϊκές, municipales/δημοτικές κλπ)

les jardins d'enfants

les assistants maternels

les assistants parentaux

les structures multi-accueil

Λάβαμε γνώση του κειμένου κατά την επίσκεψη της κ. **Ειρήνης Ρουφίδου**, Λέκτορας Εφαρμογών του Τμήματος Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και της κ. **Catherine Bouve**, καθηγήτρια του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Sorbonne Paris Nord.

Το κείμενο βρίσκεται στην παρακάτω ηλεκτρονική διεύθυνση:

https://sante.gouv.fr/IMG/pdf/accueil_jeune_enfant_cadre_national.pdf

 Ministère des Familles, de l'Enfance et des Droits des femmes.

Υπουργείο των οικογενειών, της παιδικής ηλικίας και των δικαιωμάτων των γυναικών

Μετάφραση και επιμέλεια : Κατερίνα Γιωτοπούλου